

SAGVASSDALENS VENNER er en ideell forening (under stiftelse) som har til formål å ta vare på og formidle lokal historie og tradisjon, samt verne om kulturminner i Sagvassdalen i Hamarøy – med utgangspunkt i kommunens kulturminneprosjekt fra 1997; ”Kulturminner langs Sagvassdalen i Hamarøy – en reise gjennom 10.000 år”.

Hoffmannselv gård med innmark og kulturlandskap - og nære naboskap til Hoffmannselva er venneforeningens hovedansvarlig i forbindelse med konsesjonssøknaden. Vårt innspill må sees i sammenheng med øvrige uttalelser, der natur, miljø og biologisk mangfold er hovedsak.

**Gårdene i Sagvassdalen** ble ryddet og bebygget i perioden 1720-1860. I den første perioden skjedde koloniseringen i hovedsak av samiske nybyggere. Disse hadde både sjøsamisk og lulesamisk bakgrunn. Senere kom bufolk til, blant annet med et betydelig innslag av innvandrere fra de store dalene i sør. Koloniseringen av denne vakre dalen med sine 7 vann og store skoger, er av flere omtalt som et ”tre-stammers møte”.

**Bureiserne i Hoffmannselv** var av halvt samisk, halvt bumanns-slekt. Gården er dermed også for et samisk kulturminne å regne. Gården ble ryddet og bosatt fra 1849-50. Med unntak av et beskjedent utbygg mot øst fra 1890-tallet, står hovedbygningen på gården slik den ble satt opp omkring 1850. Bureiserne ”Mella elven”, som gården kalles lokalt, kom fra nabogården Kråkmo og hadde sannsynligvis med seg et mindre stuehus derfra – som ble en del av det ”nye” våningshuset i Hoffmannselv. Deler av bygningen kan dermed være fra 1820-tallet. På gården finnes også fjøs, nå til nedfalls (men fortsatt til å redde). Fjosen er bygd etter en forholdsvis sjelden byggemetode (grindbygg) og reist etter 1917. Her er rester også etter uthus/smie, som falt ned for noen år siden. Til gården hører også en utmarksløe (Nysjøen) ved Fjerdevatnet, bygd 1922.

**Før riksveien** kom i 1940 gikk ferdselen gjennom dalen først og fremst på vatna, med båt sommerstid, på isen vinterstid. Mellom Sandnesvatnet og Fjerdevatnet gikk ferdselen på elvebakken langs Hoffmannselva – for lokalbefolkning, for regional ferdsel nord/sør over Kråkmofjellet og for turisttrafikk til og fra Kråkmo, som var stasjon for turistforeningen i en lang periode. Den mest kjente ”turisten” på Kråkmo var Knut Hamsun, som ved flere anledninger må ha gått turen langs idylliske Hoffmannselv. Denne turen har i våre dager forøvrig fått plass i den svært populære turboka ”På tur i Hamarøy, Steigen og Sørfold”.

**I Hoffmannselva** var det på 1800-tallet kornmølle, felles for gårdene ved Sandnesvatnet – Sandnes, Kirkfjell og Hoffmannselv. I elva har det vært to sagbruk. Det første allerede i siste halvdel av 1600-tallet, det andre sto ferdig i 1862. Dette siste ble senere flyttet til Femtevasselva, hvor rester fremdeles kan sees. I Sagvassdalen har skogbruk til alle tider hatt stor økonomisk betydning. Fra midt på 1880-tallet og i en 20-årsperiode fremover foregikk den såkalte ”Storhogsten” i regi av Staten, med hogst ved Sjettem- og Sjuendevatnet, fløting i vann og elver (deriblant Hoffmannselva) nedover til sagbruket ved Sagfossen, der man i travle perioder arbeidet flere skift. Rydningsmannen i Hoffmannselv, Jens Olsen, omkom for øvrig ved ei ulykke under denne Storhogsten, da han i 1897 fikk et fallende tre over seg på eidet mellom Sjettem- og Sjuendevatnet.

**Hoffmannselv gård** inngikk for 15-20 år siden i Hamarøy kommunes ”Sellanrå-prosjekt”, et samarbeid bl.a. med Nord-Salten Turlag. På 90-tallet og noen år inn i det nye hundreåret gjennomførte kommunen et sikrings- og restaureringsprosjekt på gården, i samarbeid med eier Statskog og med midler bl.a. fra Nordland fylkeskommune. Prosjektet ble aldri fullført, men skal ha æren for at hovedhuset på gården fremdeles står. Også senere er Hoffmannselv gård nevnt som en viktig del av Hamarøy kommunes Hamsun-satsing og som en av Hamsunsenterets ”satelitter”, på linje med for eksempel Tranøy og Hamsund.

**Sagvassdalens venner** skal arbeide for å restaurere og gjenskape Hoffmannselv gård slik den var, og bidra til å videreutvikle de natur-, miljø- og kulturverdiene som bygningene og kulturlandskapet representerer. Hoffmannselv gård har en bakgrunn og en identitet som er sterkt og uløselig knyttet til elva. Tradisjonen forteller om allsidig næringsvirksomhet, om jakt og fiske, om bygdemølle og sagbruk, om tømmerfløting og ferdsel. En vandring langs gårdsveien på elvebakken frem til gården gir både elvesus og ”historisk sus”, gård og elv hører naturlig sammen, og slik mener vi det bør få være også i fremtiden. Blant de mange elvene i det flere mil lange vassdraget, er Hoffmannselva i dag den eneste som er slik den var – og som sammen med det gamle gårdsmiljøet og naturlandskapet kan gi oss og kommende generasjoner innblikk i gamle dagers liv og virksomhet i dalen. Vi ser for oss en fremtidig Hoffmannselv gård og naturomgivelsene rundt som et sted og et miljø for enkle reiselivsaktiviteter, for friluftsliv, for ettertanke og ro. En kilde til livskvalitet og rekreasjon, og til økt forståelse både for naturmangfold og for en historie som vi oppfatter som enestående, ikke bare i kommunal, men også i regional sammenheng.

**Sagvassdalens venner** kan ikke se at en slik ambisjon på noen måte lar seg kombinere med de betydelige inngrepene som konsesjonssøknaden fra Nord-Norsk Småkraft AS skisserer. Vi vil også minne om at dalen i løpet av de siste 60 årene har gitt svært mye til beste for lokalsamfunn og storsamfunn. Mange naturperler er ofret, kulturminner er blitt borte. Her må vi få peke spesielt på det enestående naustmiljøet ved Sagfossen (fra 17-1800-tallet), som helt unødvendig ble jevnet med jorden da Sagfossen kraftverk i sin tid ble bygd. I dag ville dette blitt omtalt som miljøkriminalitet.

Konklusjon

**Sagvassdalens Venner vil med dette sterkt fraråde at Nord-Norsk Småkraft AS gis konsesjon for bygging av Hoffmannselv Kraftverk.**

*Nord-Norsk Småkraft har også søkt konsesjon for utbygging av Tennvasselva kraftverk på Tømmerneset. Hoffmannselvs venner vil påpeke at det finnes en rekke krigsminner i dette området som vil bli sterkt berørt av den planlagte utbyggingen, og vil fraråde at det gis konsesjon også for Tennvasselva kraftverk.*

Mvh.

Sagvassdalens venner (us),  
for interimstyret:

Kjetil Jensen

Per K. Bjørklund

Børge Strandskog